

Datum: 2025-11-14
Diarienummer: LOV 2025-000500
Handläggare: Aferdita Jashari

Bygg- och miljönämnden

Förvaltningens utlåtande

Ärendet: Ej godkänd besiktning av hiss i industribyggnad
Fastighet: YXAN 26

Ärendebeskrivning

Bygg- och miljönämnden har 2025-10-13 startat ett tillsynsärende på fastigheten Yxan 26 efter att ett intyg om utförd besiktning inkommit från besiktningsorganet DEKRA. Hissen besiktigades 2025-10-08 med icke godkänt resultat, vilket omgående kommunicerades med fastighetsägaren och verksamhetsutövaren.

Vid besiktningen noterades följande brister:

- Nödsignal ur funktion vid strömbortfall
- Schaktdörr på plan 2 självstänger ej
- Rem på baxhjul har tvinnat sig
- Plattform skrapar under färd
- Schaktljus ur funktion

De två sistnämnda bristerna var dessutom kvarstående från föregående års besiktning. Av besiktningsprotokollet framgår att hissen *ej erbjuder betryggande säkerhet* och därmed inte får användas.

2025-10-24 skickade nämnden information till fastighetsägaren om att hissen är belagd med användningsförbud och inte får användas förrän samtliga brister är åtgärdade.

Fastighetsägaren informerades även om att otillåten användning av motordriven anordning, såsom hiss, kan vara förenad med en byggsanktionsavgift.

Med hänsyn till de konstaterade bristerna, inklusive kvarstående anmärkningar från tidigare år, bedömde bygglovsenheten att hissen utgör en omedelbar fara för användarna. Ett platsbesök genomfördes därför 2025-10-27. Vid tillsynsbesöket kunde konstateras att hissen hade använts trots användningsförbudet vilket även bekräftades av personal på plats.

De ansvariga informerades om att användningsförbudet ska upprätthållas tills att samtliga brister är åtgärdade och hissen har godkänts vid ny besiktning. Det påtalades även att användning av hissen utan godkänt besiktningsprotokoll medför att en byggsanktionsavgift ska tas ut.

Nytt intyg om ombesiktning med godkänt resultat lämnades sedan in 2025-10-30.

Yttranden

Enligt 11 kap. 58 § PBL ska den som får anspråket riktat mot sig ges tillfälle att yttra sig innan tillsynsmyndigheten beslutar om att ta ut en byggsanktionsavgift.

Fastighetsägaren har 2025-11-03 beretts möjlighet att yttra sig. I sitt svar som inkom 2025-11-13 anges att Handelsbolaget Ellac som äger fastigheten Yxan 26 hyr ut den till Beijer Byggmaterial. Fastighetsägaren anser att hyresgästen har vidtagit snabba åtgärder efter de brister som noterades vid besiktningen. Hissen stängdes av och information gavs, men användes vid ett tillfälle av misstag på grund av bristande intern information hos hyresgästen. Bristerna åtgärdades omgående. Vidare i yttrandet anges att överträdelsen inte var uppsåtlig och fastighetsägaren anser att den föreslagna sanktionsavgiften är oproportionerlig och bör tas bort eller reduceras.

Yttrandet i sin helhet bifogas.

Bygglovsenhetens bedömning

Av Högsta domstolens dom den 17 juni 2012 mål nr Ö 2351-20 framgår bland annat följande:

”Bestämmelsen i 5 kap. 14 § PBF är utformad så att det är en förutsättning för användning av hissen att det, just när användningen sker, finns ett godkänt besiktningsprotokoll som den ansvarige dessutom kan visa upp. Under den tid som det är ovisst om hissen är tillräckligt säker får den alltså inte användas. Utifrån förbudets skyddssyften ligger det också närmast till hands att förstå regleringen så att den olovliga användningen – med oklar säkerhet – som redan har förekommit inte kan anses ha blivit rättad bara för att det senare genomförs en godkänd besiktning av hissen. En annan ordning skulle komma i direkt konflikt med regleringens grundläggande ändamål och även undergräva de preventionshänsyn som ligger bakom sanktionsavgiften.”

Denna slutsats framgår även av Högsta domstolens dom ”Ö 2351-20” samt Mark- och miljööverdomstolens dom ”P 8267-18”.

Överträdelsen består därmed i att hissen har brukats trots att den hade dokumenterade brister och var belagd med användningsförbud utifrån besiktningsprotokollet från aktuell besiktning. Att hissen därefter kunde godkännas vid en ny besiktning innebär inte att den tidigare överträdelsen har upphört eller rättats i efterhand. Ett godkänt besiktningsprotokoll medför endast att användningsförbudet upphör, men det undanröjer inte den otillåtna användning som redan skett.

Vid platsbesök kunde konstateras att det helt saknades information om att hissen inte fick användas, trots att detta borde ha framgått tydligt på och i anknytning till hissen redan då användningsförbudet kommunicerades från besiktningsorganet i samband med det besiktningsstillfälle där hissen underkändes. Hissen har efter besiktningen använts trots att den har haft sådana brister som utgör omedelbar betydelse för människors säkerhet och hälsa.

Eftersom hissen underkändes vid besiktning inträdde ett användningsförbud till dess det visas ett protokoll att hissen uppfyller kraven på skydd för säkerhet och hälsa. Vid tillsynsbesök konstaterades att hissen ändå varit i bruk. Detta är en överträdelse som

omfattas av bestämmelserna om byggsanktionsavgift enligt 11 kap. 51 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, samt 9 kap. 5 § plan- och byggförordningen (2011:338), PBF.

Beräkning av sanktionsavgift

Enligt 9 kap. 5 § PBF byggsanktionsavgiften för användning av en motordriven anordning i ett byggnadsverk i strid mot 5 kap. 12, 13, 14 eller 15 § är 2 prisbasbelopp. Aktuellt prisbasbelopp (pbb) för 2025 är 58 800 kr.

Beräknad sanktionsavgift är 117 600 kr.

Finns det skäl för avgiftsbefrielse eller nedsättning av byggsanktionsavgiften?

Enligt 11 kap. 53 § PBL behöver en byggsanktionsavgift inte tas ut om det är oskäligt med hänsyn till att den avgiftsskyldige på grund av sjukdom inte har förmått att själv eller genom någon annan fullgöra sin skyldighet, att överträdelsen berott på en omständighet som den avgiftsskyldige inte har kunnat förutse eller kunnat påverka, eller vad den avgiftsskyldige har gjort för att undvika att en överträdelse skulle inträffa.

I 11 kap. 53 a § PBL stadgas vidare att en byggsanktionsavgift i ett enskilt fall får sättas ned till hälften eller en fjärdedel, om avgiften inte står i rimlig proportion till den överträdelse som har begåtts. Vid prövningen av om avgiften bör sättas ned ska särskilt beaktas om överträdelsen inte har skett uppsåtligt eller av oaktsamhet eller om överträdelsen av andra skäl kan anses vara av mindre allvarlig art.

Bygglovsenheten bedömer att det saknas skäl för att sätta ner byggsanktionsavgiften med stöd av 11 kap. 53 a § plan- och bygglagen. Även om hissen endast har använts vid ett enstaka tillfälle under den tid då körförbud förelåg, har en överträdelse ändå skett. Bestämmelserna om byggsanktionsavgift tar sikte på själva överträdelsen och inte på omfattningen av användningen. Fastighetsägaren har heller inte gjort vad som kan förväntas för att förhindra användning, i form av exempelvis tydliga varningsskyltar, informationslappar eller motsvarande på och i anknytning till hissen. Hissen skulle därmed kunna ha använts vid betydligt fler tillfällen utan att användaren skulle vara medveten om bristerna och användningsförbudet.

Enligt 11 kap. 57 § PBL en byggsanktionsavgift kan tas ut av den som när överträdelsen begicks var ägare till den fastighet eller det byggnadsverk som överträdelsen avser, den som begick överträdelsen eller den som fått fördel av överträdelsen.

Bygglovsenheten bedömer att sanktionsavgiften ska riktas mot fastighetsägaren. Hissen utgör en del av den fasta egendomen och faller därmed under fastighetsägarens ansvar.

Förslag till beslut

Med stöd av 11 kap. 51 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, samt 9 kap. 5 § plan- och byggförordningen (2011:338), PBF påförs Handelsbolaget Ellac, organisationsnummer 969657–8542 en byggsanktionsavgift på 117 600 kr för att ha använt en motordriven anordning (plattformhiss) i strid mot 5 kap. 14 § plan- och byggförordningen (2011:338), PBF.

Avgiften ska betalas till Alingsås kommun inom två månader efter att beslutet har delgetts de avgiftsskyldiga.

Beslutet och/eller avgiften kan överklagas. Se bilaga "Hur man överklagar".

Handlingar som ingår i beslutet

Anmälan, inkommen 2025-10-13
Besiktningsprotokoll, inkommen 2025-10-13
Tillsynsrapport, expedierad 2025-10-27
Besiktningsprotokoll - godkänt, inkommen 2025-10-30
Yttrande, inkommen 2025-11-13
Fotomontage, upprättad 2025-11-14
Beräkning av sanktionsavgift, upprättad 2025-11-14

Lagrum

Plan- och byggförordningen (2011:338), PBF

Av 1 kap. 5 § PBF framgår det att med motordriven anordning menas i PBF bland annat hissar som är avsedda för transport av personer.

Enligt 5 kap. 12 § PBF, en motordriven anordning som är installerad i ett byggnadsverk får användas endast för det ändamål och med den belastning och hastighet som anordningen är avsedd för och endast om den uppfyller kraven på skydd för säkerhet och hälsa.

Enligt 5 kap. 13 § PBF, om en motordriven anordning ska kontrolleras enligt 8 eller 9 § och kontrollen inte har gjorts inom föreskriven tid, får anordningen inte användas förrän kontrollen är gjord.

Enligt 5 kap. 14 § PBF, en motordriven anordning får inte användas om den som äger eller annars ansvarar för anordningen inte kan visa med ett protokoll enligt 11 § att anordningen uppfyller de krav på skydd för säkerhet och hälsa som avses i 10 kap. 20 § andra stycket 1.

Enligt 5 kap. 15 § PBF, om det vid användningen av en motordriven anordning i ett byggnadsverk inträffar ett olycksfall eller olyckstillbud, får anordningen inte användas innan nödvändiga skyddsåtgärder har vidtagits.

Plan-och bygglag (2010:900), PBL

Enligt 9 kap. 5 § PBF, byggsanktionsavgiften för användning av en motordriven anordning i ett byggnadsverk i strid mot 5 kap. 12, 13, 14 eller 15 § är 2 prisbasbelopp. Aktuellt prisbasbelopp (pbb) för 2025 är 58 800 kr.

Enligt 11 kap. 5 § PBL ska byggnadsnämnden pröva förutsättningarna för och behovet av att ingripa eller besluta om en påföljd så snart det finns anledning att anta att någon inte har följt en bestämmelse i PBL eller föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Enligt PBL 11 kap 8 §, för att fullgöra sina uppgifter enligt denna lag har

1. byggnadsnämnden och länsstyrelsen samt den som på nämndens eller länsstyrelsens uppdrag utför ett arbete rätt att få tillträde till fastigheter och byggnadsverk samt att där vidta de åtgärder som behövs för att utföra arbetet,
2. en tillsynsmyndighet rätt, att på begäran få de upplysningar och handlingar från byggherren, fastighetsägaren eller ägaren av ett byggnadsverk som behövs för tillsynen.

Enligt Boverket; byggnadsnämnden behöver inte informera om besöket i förhand om det är bråttom på grund av att det finns brister som kan äventyra säkerheten för dem som uppehåller sig i eller i närheten av byggnadsverket.

Enligt 11 kap. 5 § PBL ska byggnadsnämnden pröva förutsättningarna för och behovet av att ingripa eller besluta om en påföljd så snart det finns anledning att anta att någon inte har följt en bestämmelse i plan- och bygglagen, i föreskrifter, domar eller andra beslut som har meddelats med stöd av lagen eller i EU-förordningar som rör frågor inom lagens tillämpningsområde.

Enligt 11 kap. 51 § PBL ska tillsynsmyndigheten, om någon bryter mot en bestämmelse i 8–10 kap. PBL eller i föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av någon av bestämmelserna i 16 kap. 2–10 §§ PBL eller mot en bestämmelse i en EU-förordning om krav på byggnadsverk eller byggprodukter, ta ut en byggsanktionsavgift.

Enligt 11 kap. 53 a PBL får en byggsanktionsavgift i ett enskilt fall sättas ned till hälften eller en fjärdedel om avgiften inte står i rimlig proportion till den överträdelse som har begåtts. Avgiften får sättas ned till hälften eller en fjärdedel. Vid prövningen ska det särskilt beaktas om överträdelsen inte har skett uppsåtligt eller av oaktsamhet eller om överträdelsen av andra skäl kan anses vara av mindre allvarlig art.

Enligt 11 kap. 57 § PBL ska en byggsanktionsavgift tas ut av den som när överträdelsen begicks var ägare till den fastighet eller det byggnadsverk som överträdelsen avser, den som begick överträdelsen eller den som fått fördel av överträdelsen.

Enligt 11 kap. 58 § PBL ska den som får anspråket riktat mot sig ges tillfälle att yttra sig innan tillsynsmyndigheten beslutar om att ta ut en byggsanktionsavgift.

Enligt 11 kap. 61 § PBL ska en byggsanktionsavgift betalas inom två månader efter det att beslutet om att ta ut avgiften har delgetts den avgiftsskyldige.

För bygglovsenheten

Martin Frank Cederbom
Enhetschef Bygglovsenheten

Aferdita Jashari
Byggnadsinspektör

Bilagor

- "Hur man överklagar"
- Handlingar som ingår i beslutet
- Yttrande från berörda

FÖRVALTNINGENS UTLÅTANDE

Expedieras till:
Fastighetsägare delg. kv.